

A 92 éves szegedi Kubinyi László az ország legidősebb egyetemi hallgatója Nyugdíjából fizeti a tandíját

– Igen hamar a média kedvencévé vált. Hányan kértek öntől interjút az elmúlt héten?

– Itt vannak a feljegyzések, nézze csak... tucatnyian.

– Magyar Televízió, Magyar Rádió, TV2...

– Az egyik tévének éppen csak bukfcenet nem kellett hányni, minden mást kértek. Emelgettem a súlyzót, húzogattam az expandert, mert megemlítették, hogy ezeket rendszeresen használom. Legalább húszszor kellett kihúznom a felvétel kedvéért, mondtam, elég volt, mert már alig bírom. Ma jön még a Duna TV, a Virág Cukrászdánál akarták felvenni a beszélgetést, de nem vállaltam nyilvánosság előtt. Nincs már nekem erre szükségem.

– Felismerik az utcán? A környezete mit szól ahhoz, hogy 92 évesen folytatja egyetemi tanulmányait?

– Ma reggel például megyek a pékhez, összeakadok az egyik nyugdíjas bíró ismerőssel, „láttalak a tévében”, mondja. Megyek a másik üzletbe, már hallom is: „itt jön a mi sztárunk”. Sokan csak megmosolyognak vagy gratulálnak.

– Az olvastam valahol, hogy elég körülményes volt a felvételi.

– 1948-ban jog- és államtudományi tudorként végeztem a szegedi egyetemen. Ezt a titulus két év alatt lehetett megszerelni. A papírt a jelenlegi külügyminiszter, Martonyi János édesapja írta alá. Amikor személyesen is találkoztam a külügyminiszterrel, megmutattam

Kubinyi László karrierje 1948-ban tört derékba. Miután Szegeden megszerezte a „jog- és államtudomány tudora” címet, szeretett volna továbbtanulni, de a felvételi vizsgán Rákosin kívül egyetlen kommunista vezető neve sem jutott az eszébe. Negyvenhét évvel később bekopogott a JATE jogi kara dékánjának ajtaján. Azt mondta, be akarja fejezni egyetemi tanulmányait. Kicsit furcsán néztek rá. Újabb hat év elteltével Laci bácsi elérte célját: őstől a Pázmány Péter Katolikus Egyetem harmadéves joghallgatója levelező tagozaton.

neki a szignót, és szóba hoztam, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen szeretném folytatni tanulmányaimat. Nem sokkal ezután érkezett egy levél, amelyben az állt, hogy nyújtsam be a kérelmet. Beadtam minden szükséges papírt, de ott először azt hitték, hogy végzett

doktor vagyok. Kiderült, hogy évi ötvenezer forint helyett havi tízezer forintot kell fizetnem, és akkor még a tankönyvekről nem is beszéltem. Talályszeptemberben felutaztam be a kérelmet. Beadtam minden szükséges papírt, de ott először azt hitték, hogy végzett

A szegedi Kubinyi László, kezében azzal a levéllel, amelyből kiderült: folytathatja jogi tanulmányait. (Fotó: Karnok Csaba)

za, ezért javasolták, hogy inkább maradjak itthon.

– Így vesztette el a tavalyi évet.

– Igen. Idén már negyedéves lennék. Aztán eszembe jutott: ha sikerült bejutnom a Pázmányra, miért ne vennék át a szegedi egyetemre? A héten fo-

gadt a rektor úr, elpanaszoltam neki, hogy nehezen tudok feljárni Budapestre, ráadásul drága. Azt válaszolta, lehet megoldást találni, de nem tőle, hanem a dékántól függ. Őt is kerestem, de éppen szabadságon van.

– 1948-ban azért nem folytathatta tanulmányait, mert

nem tudta felsorolni az európai kommunista pártok vezetőit. Miért nem próbálta meg újra a következő évben?

– Lebeszéltem a családom. Közben megnősültem, született három gyermekem, el kellett őket tartani. Építésztechnikusként dolgoztam. Két évvel az aranylakodalmunk után, 90-ben halt meg a feleségem, öt évvel később minden áldott nap kimentem a sírjához. Ekkor határoztam el, hogy megpróbálkozom az egyetemmel. Szegeden elutasítottak, mire a bírósághoz fordultam. Az elnök azt mondta, jogom van perelni, csak nehezen megy, mert akik itt bírskodnak, mindannyian ezen az egyetemen végeztek.

– Önről az a hír járja, hogy mindig távol tartotta magát a politikától, három éve mégis belépett a Fidesz-Magyar Polgári Pártba. Miért?

– Mert tudtam, hogy az akkori oktatási miniszter, Pokorni Zoltán is fideszes, gondoltam, lehet valamit keresni. Gyorsan beléptem a Fideszbe, majd megkerétem a Farkas polgármester urat...

– Bartha...

– ...Bartha Lacit, hogy „képviselő vagy, meg haverod is a Pokorni, mondó már meg neki, erőll és erőll van szó”. Küldött hát egy levelet neki, amelyben leírta, hogy van itt egy tagtársunk, aki szeretne ledoktorálni. Pokornival kétszer beszéltem, megígérte, hogy intézkedik, de soha nem intézett el semmit. Hát, ezért léptem be, csak

ezért léptem be! Mástkülönbent párttagság nélkül is Fidesz-barát lettem volna, mert a baloldaliakat nem szerettem.

– Anyagilag hogyan fogja bírni a tanulást?

– Éppen ez az én bajom! Harmínkilencezer forint volt a nyugdíjam, nemrég felemeltek negyvenezerre. A felét rögtön elviszi a lakbér és a rezszi, a maradékból meg élnem kell. Jelentkeztem ugyanakkor egy budapesti hölgy, aki felajánlotta, hogy minden pénteken ingyen nála alhatok, amíg iskolás vagyok.

– Teljesen ismeretlenül kereste meg önt?

– Olvasta az egyik lapban, hogy ingáznom kell Szeged és a főváros között. Kérdezte, ismerem-e a fiát, mert valami nagy sportember... Nézzé, itt van a nő telefonszáma...

– Schobert? Schobert Norbert?

– Igen, ez az!
– Nem tetszik ismerni Norbit? Híres aéro..., akaramondani, tornatanár.

– Nem ismerem én, olyan sok embert lehet látni a tévében!
– Élni fog a nagylelkű ajánlattal?

– Ha a Pázmányra fogok járni, igen, de ha átvesznek Szegedre, legfeljebb telefonon megköszönöm neki.

– Ha sikerülnek a vizsgái és három év múlva átadják a diplomáját, mihez kezd vele?

– Semmihez. Elteszem emlékebe, és itthagynom a gyerekeknek.

Szalma Baksí Ferenc

– Operaházi munkássága mellett a Szegedi Szabadtéri Játékok produkcióhoz tervezett díszletei is „közrejátszottak” abban, hogy idén tavasszal megkapta a Kossuth-díjat. Hogyan fogadta az elismerést?

– Rendkívül meghatódtam, amikor a parlamentben, a korona mellett állva átéreztem a pillanat jelentőségét. Ezzel a díjjal nem csupán az én pályafutásomat, hanem az egész díszlettervező szakmát ismerték el.

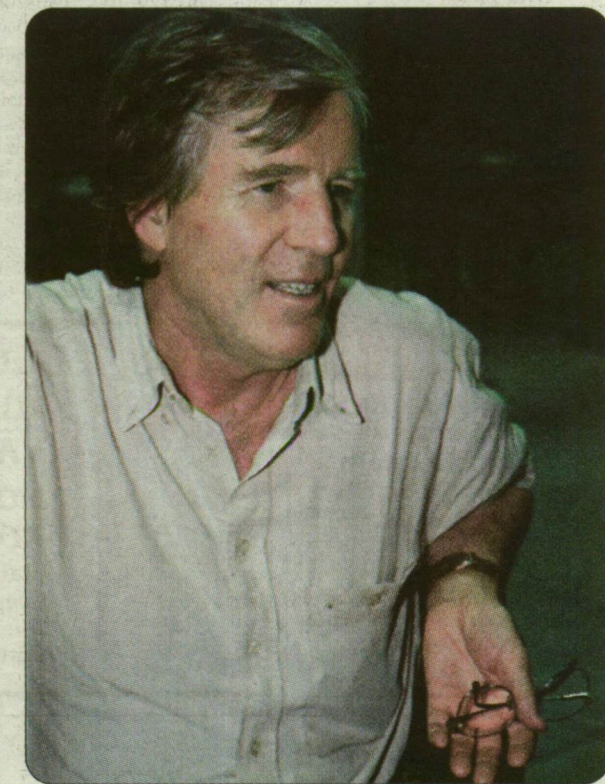
– Egyik reggel még a brüsszeli repülőtéren értem utol telefonon, este pedig már itt dolgozott a Dóm téren. Mit csinált Belgiumban?

– Ostendében a Washingtoni Opera balettigazgatójának rendezésében, főként New York-i táncosok és énekesek közreműködésével egy hatalmas színpadon elementáris előadásban mutattuk be a Jézus Krisztus Szupersztárát. A rendező februárban jött el Budapestre, egyeztetettük az elképzeléseinket, majd hónapokon át e-mailben konzultáltunk. A díszletet hazai cégek gyártották le, majd kamionnal szállítottuk ki Ostendébe. Az ottani fedett színházban esténként háromszor néző előtt adják a darabot, majd a németországi Xantenbe költözik át a produkció, ahol a római kori arénából kialakított, közel ötezer főt befogadó szabadtéri színházban játsszák tovább.

– Volt egy másik fontos feladata is mostanában: a Bánk bán-film díszleteit tervezte. Hogy zajlott a forgatás?

– A rendezővel, Káel Csabával és a kivételes tudású, Oscar-díjas operatőrrel, Zsigmond Vilmossal hosszú együttműködés eredményeként jött létre a film. Egy évvel korábban kezdtük előkészíteni, sok előtanulmányt végeztem, megnéztem a helyszíneket. A történet köztudottan nem Visegrádon, hanem a III. András által 1193-ban újjaépíttetett esztergomi palotában játszódik. A mostani székes-

A Szörényi-trilógia és a Bánk bán-film díszlettervezője: Csikós Attila A Lohengrint hozná a Dóm térre

Csikós Attila operaházi és Dóm téri munkásságáért idén tavasszal vehette át a Kossuth-díjat. (Fotó: Schmidt Andrea)

egyház helyén akkoriban egy háromhajós kora gótikus katedrális állt, amit francia ciszterciata építészek terveztek, és a korabeli Európa egyik leghíresebb épületének tartották. Ebben ravatalozták fel Gertrudist. Sajnos ezt a XVIII. században lebontották. Mindezek ismeretében megváltoztattuk az opera utolsó felvonását: a Bánk bán-előadások történetében még sohasem fordult elő, hogy egy katedrálisban, az oltár elé helyezték volna a királyné ravatalát. Mi ezt tettük, s ettől más lett a vérvád súlya, mintha egy „civil térben” – például egy lovagteremben vagy egy udvaron – kérné számon a király Bánk bántól a felesége halálát. Ezáltal az ope-

ra a ledér, játékos, olaszos könnyedségű kezdés után egérszen más drámai csúcspontra jut el. Sokszor felvázoltam, lerajzoltam, hogy ideális körülmények között milyen díszletben csinálnánk meg a filmet. A Kárpát-medencében ebből a korból szinte csak romok maradtak. Az a néhány kolostortemplom – Ják, Lébény, Pannonhalma, Belpátfalva – romjaiban vagy helyreállítva őrzik még a valamikori léptéket, de valójában már agyon vannak javítva. Végül nemcsak Gertrudis ravatalozását vittük fel Jákra, hanem Bánk gyönyörű búcsúáriját is Melindától. Ezt a jelenetet a jáki templom mellékhajójának kevésbé ismert román

A Carmentől az Aidán át a cigánybároig hosszan sorolhatnánk azokat az emlékezetes, látványos színpadképeket, amelyeket az elmúlt negyedszázadban Csikós Attila, a Magyar Állami Operaház vezető díszlettervezője álmodott a Dóm téri csillagtetős színpadra. A nagy európai operaházak és fesztiválok vendégtervezőjeként nemzetközi hírnevet szerzett alkotó számára most a Szörényi-trilógia jelent kihívást, hiszen egymást követő estéken kell a három darab díszletének hiba nélkül működnie.

kori kis oltára előtt forgattuk, ami lehetővé tette, hogy Bánk és Melinda a kihalt éjszakai templomban a gyertyák fényében visszaemlékezzenek esküjükre.

– Nagyon lelkesen beszél a filmről.

– Hatalmas élmény volt számomra a forgatás. Az egész stáb rengeteget dolgozott, reggel 8-kor kezdtük a munkát, sokszor éjjel 3-kor mentünk át a filmgyárba megnézni az aznapi felvett anyagot. Az, hogy a forgatás kezdetén kikézdett bennünket a sajtó, rögtön összehozta a lelkes csapatot. Marton Évától Zsigmond Vilmosig mindenki ebben egészséges dac alakult ki: csak azért megmutatjuk, mire vagyunk képesek. Később eny-

hült ez a hangulat, de mindvégig meghatározta gondolkodásunkat az a tudat, hogy nem egy harmadosztályú filmet forgatunk bérmunkában, hanem a nemzeti operánkat a most fellelhető legjobb énekesekkel, legkiválóbb operatőrrel.

– A filmet videokazettán, DVD-n is kiadják, és CD-n is megjelenik a hangfelvétel. Lehet, hogy ennek hatására külföldön is másorra tűzik majd Erkel operáját?

– Ezzel a szándékkal is készült a film. Amikor Németországban dolgoztam, tanúja voltam annak, hogy Kölnben Harry Kupfer remek rendezésében bemutatják Janáček Jenufáját. Ezt az addig szinte ismeretlennek

számító darabot viharos gyorsasággal műsorra tűzte a többi színház is. Minden nagy operaház ki van éhezve a fogyasztható újdonságra. Ezek lassan elfognak, Vivaldi és Monteverdi fellelhető darabjait már sorra bemutatták, a modern szerzők műveire pedig nem telnek meg a nagyobb színházak. Nem véletlen, hogy Plácido Domingo is annyira érdeklődött a Bánk bán iránt. Végül csak azért nem váltalta el a címszeret, mert két hét alatt magyar szöveggel képtelen lett volna megtanulni a nehez zenei anyagot.

– A nemzetközi siker záloga lehet, hogy két abszolút világsztár is énekel a filmben.

– A világ egyik legnagyobb énekesnője, Marton Éva senkihez sem hasonlítható, fantasztikus Gertrudis, és aligha találta volna bárkit, aki Rost And-

reához hasonlóan énekelné Melinda nehéz koloratúrákkal teli szövegét. Nagyszerű párost alkottak. Megkönnyítette a színészi munkát, hogy nem volt már rajtuk az éneklés terhe, hiszen Pál Tamás dirigálásával már korábban rögzítették a zenei anyagot. A címszeret éneklő Kiss B. Attila nevét is felkapja majd a világhír, mert fantasztikus alakította Bánk bánt, kicsit más-hogy, mint a legendás Simándy József. A film legnagyobb értéke mégis az az egyedülálló képi világ, amit Zsigmond Vilmos fotográfált. Úgy komponálta meg a színeket, a fényeket, hogy olyan lett a film, mint egy Rembrandt-festmény. Hallatlan alaposággal dolgozott, egy vilánsági képre is két-három órányi figyelmet fordított, mert azt mondta: egyetlen snittel is el lehet rontani az egészet.

– Mindeközben kemény támadások érték a filmet.

– A vádakra csak annyit felelnék: összehasonlíthatatlanul alacsonyabb költségvetéssel készítették el, mint amennyi pénzt egy hasonló nemzetközi produkcióra általában fordítanak. Úgy gondolom, utólag kellett volna elszámolni az alkotókat, nem pedig eleve besározni. Nem érttem, a civil indulat és a politika, hogyan tud ennyire belegázolni a hitünkbe, a művészi munkánkba. Bár személy szerint engem nem értek támadások, mégis érzékenyen reagáltam rájuk, hiszen én is sokat költöttem el a díszletre.

– A közönség mikor láthatja a filmet?

– Már dobozban van, de az egyik legnehezebb fázis, a vágás, a stúdiómunka még ezután következik. A DVD-verzióhoz például húsz nyelvű szinkronfelirat készül. Jövő márciusban Káel Csaba rendezésében a film tanulságait is hasznosítva az Operaházban is bemutatjuk a Bánk bánt. Már is érdeklődnek iránta külföldi impresszáriók.

– Mekkora kihívás volt a Dóm téren a Szörényi-trilógia díszletét elkészíteni?

– Amikor Wagner Ringjét csináltam az Operaházban, már találkoztam azzal a művészi zenei izgalommal, amit egy ilyen bonyolult produkció-sorozatban való részvétel jelent. Szörényi Levente művei külön-külön is jók, de együtt felerősítik egymást, ezért támogattam, hogy egyszerre kerüljenek színpadra. Szegeden az idő és az eső lehet a legnagyobb ellenségünk, hiszen egyik napról a másikra kell átváltanunk a következő darabra. Megpróbáltam a három produkció díszletét úgy át-át dolgozni, hogy a lehető legkevesebb műszaki munkát kelljen elvégezni az előadások között, ám így is gigászi a feladat.

– Ha szabadon választhatna, legközelebb milyen darabot hozna a Dóm térre?

– Wagner Lohengrinjét, amely fülbemászó slágerzene látványosan megkomponálható, nagy kórusjelenetekkel. Jó rendezővel, tervezővel és énekesekkel csodálatos előadást lehetne belőle itt csinálni.

Hollósi Zsolt